

Vejledning om uddeling af støtte til folkeoplysende foreninger

1. Folkeoplysende støtte

Kommunalbestyrelsen er ifølge folkeoplysningsloven forpligtet til at uddele støtte til folkeoplysende foreningsarbejde for at sikre rammerne for, at børn, unge og voksne kan etablere og tage del i den frie folkeoplysende virksomhed. Folkeoplysningsområdet er bredt og omfatter bl.a. idrætsaktiviteter, herunder fitness og dans.

Nogle af de aktiviteter, som er støtteberettigede efter folkeoplysningsloven, udbydes også af private virksomheder. Mens de folkeoplysende foreninger kan få forskellige former for støtte, udbyder de private virksomheder deres aktiviteter på normale markedsvilkår.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ønsker at vejlede kommunerne om, hvordan man inddrager hensynet til konkurrencen ved fastsættelsen af den lokale tilskudsmodel for folkeoplysende foreninger.

Ved at være opmærksomme på hensynet til konkurrencen, kan kommunerne være med til at skabe eller bibeholde en god og sund konkurrence mellem de forskellige udbydere – og derved bl.a. fremme tilbuddene til borgerne.

Nærværende vejledning tager udgangspunkt i fitness- og danseområdet, men kan også bruges på andre folkeoplysningsområder. Da de enkelte kommuner fastsætter tilskudsmodellerne ud fra deres lokale forhold, er det forskelligt, hvordan kommunerne uddeler den folkeoplysende støtte i praksis. Vejledningen bør læses med dette for øje.

De to vigtigste budskaber i vejledningen

- Inddrag hensynet til konkurrencen ved uddeling af støtte til folkeoplysende foreningsarbejde
- Undersøg markedet før støtten uddeles, så der kan tages hensyn til konkurrencen og de private virksomheder

2. Det konkurrenceretlige aspekt

Konkurrenceloven

Konkurrenceloven har til formål at fremme en effektiv samfundsmæssig ressourceanvendelse. Det skal ske gennem sikring af en virksom konkurrence til gavn for virksomheder og forbrugere.

Loven omfatter enhver form for erhvervsvirksomhed – også støtte ved hjælp af offentlige midler til erhvervsvirksomhed – og indeholder bl.a. regler om konkurrenceforvridende offentlig støtte.

Konkurrenceforvridning kan fx opstå, når en virksomhed får offentlig støtte og dermed opnår en økonomisk fordel, som andre virksomheder på markedet ikke har adgang til. I

så fald vil konkurrencen kunne blive forvredet mellem de virksomheder, der får støtte, og dem der ikke får.

Reglerne om konkurrenceforvridende støtte

Hvis en offentlig støtte både er konkurrenceforvridende og ulovlig i henhold til offentlig regulering, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen påbyde, at støtten skal bringes til ophør eller tilbagebetales til staten. Det følger af konkurrencelovens § 11 a, stk. 1.

Påbud kan udstedes, når støtten direkte eller indirekte har til formål eller til følge at forvride konkurrencen og ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering. Afgørelsen af om en ydet støtte er lovlig træffes som udgangspunkt af vedkommende minister eller den kommunale tilsynsmyndighed, jf. § 11 a, stk. 3.

Støttens betydning for konkurrencen

Offentlig støtte, der er lovlig, er ikke nødvendigvis fornuftig. En lovlig støtte medvirker ikke nødvendigvis til at fremme en effektiv anvendelse af samfundets ressourcer.

Folkeoplysningsloven forpligter kommunen til at anvise lokaler til folkeoplysende aktiviteter samt at yde tilskud, herunder lokaletilskud, til aktiviteter for børn og unge under 25 år. Kommunen kan derudover beslutte at yde tilskud, herunder lokaletilskud, til aktiviteter for personer over 25 år.

Folkeoplysningsloven giver endvidere kommunen mulighed for at yde forhøjet tilskud til fx særlige aktivitetsformer og personer med særlige behov, jf. folkeoplysningslovens § 19, stk. 2.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen anbefaler, at kommunen inddrager hensynet til konkurrencen, når den træffer beslutninger om ydelse af forhøjet tilskud. Det er fx væsentligt at holde for øje, om ydelse af forhøjet tilskud til en bestemt aktivitetsform eller persongruppe kan have mulige konkurrenceforvridende følgevirkninger for de private virksomheder, der tilbyder den samme aktivitetsform.

Hvis konkurrencen forvrides til fordel for de folkeoplysende foreninger, er der risiko for, at de private virksomheder afholder sig fra at træde ind på markedet eller forlader det. Det kan i sidste ende medføre et begrænset udbud af den pågældende aktivitet på markedet. Det kan også resultere i en mindre geografisk dækning, færre forskellige tilbud i kommunen og mindre nyudvikling af aktivitetstilbud – alt sammen til ulempe for borgerne.

Det er derfor væsentligt at finde en balance mellem hensynet til at sikre gode og billige folkeoplysende idrætstilbud mv. i det frivillige foreningsliv og hensynet til at sikre rimelige konkurrencevilkår for de private virksomheder.

Hvor der kan være mulige konkurrenceforvridende følgevirkninger for private virksomheder, skal kommunen endvidere være særligt opmærksom på folkeoplysningslovens krav til formål og foreningsdannelse, når den støtteberettigede forening vurderes, jf. folkeoplysningsbekendtgørelsens § 2, stk. 3.

3. Hvordan inddrager I konkurrencehensynet i praksis?

Ved beslutningen om hvilke aktivitetsformer og persongrupper, som kommunen vil give forhøjet tilskud til, er det en god ide først at undersøge markedet.

Et vigtigt forhold i den forbindelse er at undersøge det eksisterende udbud af en pågældende aktivitetsform i kommunen og de priser, den udbydes til. Det gælder både for folkeoplysende foreninger og private virksomheder. Det er også relevant at undersøge graden af brugeroverlap og geografisk overlap mellem den pågældende aktivitetsform og det eksisterende udbud hos folkeoplysende foreninger og private virksomheder.

Det kan fx vise sig, at aktivitetsformen allerede udbydes til lave priser af flere foreninger og private virksomheder i kommunen. Kommunen kan i den forbindelse overveje, om der så er behov for at give et forhøjet tilskud til denne aktivitetsform.

Ved undersøgelsen af markedet kan I bl.a. overveje spørgsmålene i Boks 1.1.

Boks 1.1 Relevante spørgsmål ved undersøgelse af markedet

Er der andre folkeoplysende foreninger i kommunens område eller nærområde, som tilbyder den samme aktivitetsform?

- Hvor mange er der tale om?
- Hvad er prisniveauet?
- Er de eksisterende priser så lave, at de fleste borgere har mulighed for at betale?

Er der private virksomheder i kommunens område eller nærområde, som tilbyder den samme aktivitetsform?

- Hvor mange er der tale om?
- Hvad er prisniveauet?
- Er de eksisterende priser så lave, at de fleste borgere har mulighed for at betale?
- Hvor langt er der mellem de foreninger og private virksomheder, som tilbyder den samme aktivitetsform?
- Har I fået klager over tidligere uddelt støtte til aktivitetsformen fra de private virksomheder?

Hvis aktivitetsformen allerede er udbudt, er der så overlap mellem brugerne, eller retter aktiviteterne sig til forskellige brugergrupper?

- Er der forskel på brugernes alder (fx seniorer, unge, børn mv.)?
- Udbyder de private virksomheder samme træningsfaciliteter, hold mv.?
- Udbydes aktiviteterne i samme tidsrum (fx morgenhold, aftenhold, weekendhold)?

Hvad svarer det påtænkte støttebeløb til i prisforholdet mellem de eksisterende foreninger og private virksomheder?

Eksempel på inddragelse af konkurrencehensynet

Et eksempel på de ovennævnte overvejelser tager udgangspunkt i, at en kommune er ved at revidere dens lokale tilskudsmodel for folkeoplysende foreninger og skal afklare, om den vil give forhøjet tilskud til yoga-aktiviteter i kommunen.

Kommunen undersøger derfor det eksisterende udbud i kommunen og konstaterer, at der er 8 folkeoplysende foreninger, 5 private fitnesscentre og 3 private yogaklubber, der udbyder yoga. Et tjek på deres hjemmesider viser, at priserne generelt er forholdsvist lave.

Kommunen konstaterer videre, at de 8 folkeoplysende foreninger ligger spredt rundt omkring i kommunen, mens de 5 fitnesscentre og 3 yogaklubber primært ligger i centrum. Den vurderer, at størstedelen af kommunens borgere har mulighed for at gå til yoga inden for en forholdsvis kort afstand af deres bopæl – enten hos en folkeoplysende forening, et fitnesscenter eller en yogaklub.

Ud fra antallet, beliggenheden og priserne for de eksisterende udbud af yoga-aktiviteter i kommunen, vurderer den, at langt størstedelen af borgerne allerede har gode muligheder for at gå til yoga. Det tyder derfor på, at der ikke umiddelbart er behov for at give forhøjet tilskud til yoga-aktiviteter i kommunen.

Det viser sig dog, at 6 ud af de 8 foreninger kun udbyder yoga til unge mellem 15-18 år, mens målgruppen hos de private fitnesscentre og yogaklubber er i alderen 20-50 år. Kommunen vurderer derfor, at der kan være et behov for at give forhøjet tilskud til yoga for personer over denne aldersgrænse. Kommunen har generelt stort fokus på at aktivere de ældre borgere i kommunen, og den vedtager derfor at give forhøjet tilskud til yoga-aktiviteter, der udbydes til personer over 60 år.

4. Kontaktinfo

Spørgsmål til vejledningen eller konkurrencereglerne er velkomne og kan rettes til:

- » Christel Machholdt Arnstedt på tlf. 4171 5071 eller mail chm@kfst.dk
- » Helena Berg Forchhammer på tlf. 4171 5105 eller mail hbf@kfst.dk

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, november 2015